

УДК 321.01:338.242:324.2:070(477)

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-4\(80\)-7](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-4(80)-7)

Владислав ПУСТОВАР

докторант соціально-гуманітарного факультету,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
vvpustovar7@gmail.com

ORCID: 0009-0001-9790-0210

ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ОЛІГАРХІЗАЦІЯ, МЕДІАВПЛИВ І ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У статті досліджуються політичні інститути як ключовий чинник формування економічної безпеки держави в умовах глобальних трансформацій та внутрішніх викликів України. Обґрунтовано, що економічна безпека має виразний політичний характер, оскільки залежить не лише від фінансово-економічних параметрів, а й від якості політичного управління, легітимності влади та стабільності інституцій.

Методологічною основою виступають інституціональний і неінституціональний підходи, які поєднують політичний та економічний аналіз. Застосовано аналіз політико-економічних рішень, контент-аналіз медіа та вивчення антикорупційних практик, що дозволило реконструювати реальні механізми впливу політичних акторів на економіку.

Установлено, що держава відіграє провідну роль у системі економічної безпеки, особливо в умовах війни, санкційного тиску та глобальної нестабільності. Разом з тим виявлено, що українські політичні інститути суттєво залежні від олігархічних груп, які через ресурси та медійний контроль впливають на розподіл економічних рішень і обмежують автономію державної політики.

Проаналізовано феномен олігархізації, який, стримуючи монополізацію влади, одночасно підвищує корупційні ризики та знижує прозорість рішень. Показано, що транснаціоналізація бізнес-еліт посилює структурну залежність держави та ускладнює формування стратегічних економічних рішень.

Досліджено роль медіа як складової економічної безпеки. Незалежні медіа виступають інструментом контролю влади, що підтвердив приклад висвітлення «плівки Міндіча», який продемонстрував здатність інформаційного простору впливати на політичну добросовісність. Натомість концентрація медіавласності в руках олігархів створює загрози маніпуляції громадською думкою.

У висновках доводиться, що економічна безпека є продуктом взаємодії політичних інститутів, ринку та громадського контролю. Її рівень визначається політичною відповідальністю, довірою та легітимністю влади. Підкреслено необхідність зміцнення демократичних інститутів, незалежності медіа та підзвітності влади як передумов формування стійкої економічної системи України.

Ключові слова: економічна безпека, олігархізація, політична відповідальність, медіавплив, легітимність влади, громадський контроль, публічна політика.

Vladyslav Pustovar. THE POLITICAL DIMENSION OF UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY: OLIGARCHISATION, MEDIA INFLUENCE AND POLITICAL ACCOUNTABILITY

The article examines political institutions as a key factor in shaping the economic security of the state in the context of global transformations and internal challenges facing Ukraine. It is argued that economic security has a distinct political character, as it depends not only on financial and economic parameters, but also on the quality of political governance, the legitimacy of power and the stability of institutions.

The methodological basis is provided by institutional and neo-institutional approaches that combine political and economic analysis. An analysis of political and economic decisions, content analysis of the media, and a study of anti-corruption practices were used, which made it possible to reconstruct the real mechanisms of influence of political actors on the economy.

It has been established that the state plays a leading role in the economic security system, especially in conditions of war, sanctions pressure and global instability. At the same time, it has been found that Ukrainian political institutions are significantly dependent on oligarchic groups, which, through their resources and media control, influence the distribution of economic decisions and limit the autonomy of state policy.

The phenomenon of oligarchisation has been analysed, which, while restraining the monopolisation of power, simultaneously increases corruption risks and reduces the transparency of decisions. It has been shown that the transnationalisation of business elites strengthens the structural dependence of the state and complicates the formation of strategic economic decisions.

The role of the media as a component of economic security is examined. Independent media act as an instrument of control over power, as confirmed by the example of the coverage of the 'Mindich tapes,' which demonstrated the ability of the information space to influence political integrity. On the other hand, the concentration of media ownership in the hands of oligarchs creates threats of manipulation of public opinion.

The conclusions prove that economic security is a product of the interaction between political institutions, the market and public control. Its level is determined by political responsibility, trust and the legitimacy of the authorities. The need to strengthen democratic institutions, media independence and government accountability as prerequisites for the formation of a sustainable economic system in Ukraine is emphasised.

Key words: *economic security, oligarchisation, political accountability, media influence, legitimacy of power, public control, public policy.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростаючих геополітичних ризиків, воєнних загроз та інституційної турбулентності економічна безпека держави набуває статусу не лише економічної, а насамперед політичної категорії. Стабільність економічної системи залежить від ефективності політичних інститутів, здатності держави забезпечувати верховенство права, передбачуваність рішень, публічну підзвітність і стратегічне управління.

В Україні ці процеси ускладнюються історично сформованою олігархічною моделлю влади, слабкістю інституційного контролю та високим рівнем політичної залежності економічних рішень. Така ситуація створює умови, за яких економічна безпека значною мірою визначається характером взаємодії між державою, політичними елітами, бізнес-групами та медіа.

Особливої актуальності проблема набуває у зв'язку з впливом олігархічних мереж і медіавласності на ухвалення економічних рішень, що знижує автономність державної політики та підриває довіру до інститутів влади. Концентрація ресурсів у руках вузького кола економічних акторів формує ризики політичної корупції, непрозорості та викривлення пріоритетів економічного розвитку. Водночас медіа, які мають потенціал виконувати функцію демократичного контролю, часто стають інструментом маніпуляцій і формування залежних політичних рішень.

Таким чином, постає необхідність наукового аналізу політичних інститутів як ключового чинника економічної безпеки, що визначає здатність держави до ефективного управління, протидії олігархізації та забезпечення стратегічної стійкості економіки.

Мета і завдання статті. Метою статті є дослідження політичних інститутів як ключового чинника економічної безпеки України та виявлення механізмів впливу олігархічних мереж, партійних структур і медіа на формування економічної політики. Завданнями дослідження є аналіз ролі держави у забезпеченні економічної стабільності, оцінка політичних ризиків, пов'язаних з олігархізацією та концентрацією медіавласності, визначення значення політичної відповідальності, довіри та легітимності для стійкості економіки, а також формулювання рекомендацій щодо

посилення інституційної спроможності держави у сфері економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах дослідження проаналізовано праці науковців, які вивчають політичні аспекти економічної безпеки та інституційні чинники її формування. До кола таких дослідників належать Карашук А., Карашук М., Остапенко М., Бунгеа Л., Свірко С. В., Семенець-Орлова І., Рахманов О., Сімахова А. О., Грицик Т. О., Arendt H., Duverger M., Stiglitz J., Motyl A. J., Rosetti N., Kalyuzhna N., Khodzhaian A. та Baron I., праці яких створюють необхідне теоретичне підґрунтя для осмислення політичного виміру економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека як політична категорія постає не лише як елемент державної політики чи складова національної безпеки, але як фундаментальний принцип функціонування політичної системи, що визначає стійкість держави, її інституцій та суспільства загалом. У сучасних умовах глобалізації, інформаційної гібридизації та системних криз поняття економічної безпеки виходить за межі вузькоекономічного виміру, набуваючи політичного, інституційного та ціннісного змісту [9].

Держава традиційно виступає центральним актором у системі забезпечення економічної безпеки. Її роль можна визначити у трьох основних площинах: гаранта стабільності, арбітра інтересів і активного учасника економічного процесу. Як гарант, держава забезпечує дотримання базових правил економічної гри, охороняє власність, права інвесторів і створює умови для передбачуваного функціонування ринку. У політичному аспекті це виявляється через здатність державних інститутів підтримувати легітимність владних рішень, контролювати дотримання законів і забезпечувати макроекономічну стабільність. Державна політика у сфері економічної безпеки є проявом політичного суверенітету, оскільки лише сильна і функціонально спроможна держава може ефективно регулювати ринки, нейтралізувати внутрішні та зовнішні ризики, а також гарантувати справедливий розподіл національного багатства.

Як арбітр між різними соціально-економічними групами, держава виступає посередником у балансуванні інтересів бізнесу, найманих працівників, громадських інституцій і міжнародних партнерів. У цьому контексті економічна безпека є функцією політичного компромісу, здатності держави узгоджувати суперечливі інтереси і водночас зберігати стабільність системи. Як зазначає Джозеф Стігліц, ринкові механізми не можуть самостійно гарантувати ефективність та справедливість, тому політична координація залишається вирішальним чинником економічної безпеки [12].

Політична функція держави у забезпеченні економічної безпеки істотно посилюється в умовах системних кризових змін. За надзвичайних обставин, зокрема під час воєнних дій, санкційного тиску чи фінансових дестабілізацій, саме держава виступає ключовим суб'єктом, відповідальним за збереження стійкості економічної системи. У цей період вона формує пріоритети бюджетної політики, гарантує безперебійне функціонування критичної інфраструктури, здійснює мобілізацію ресурсів для підтримання виробничих процесів і забезпечує контроль над стратегічно важливими секторами

Водночас держава не є єдиним суб'єктом економічної безпеки. В сучасних політичних системах суттєву роль відіграють політичні партії та олігархічні групи. Вони формують специфічну конфігурацію інтересів, що визначає напрями економічної політики та впливає на її стабільність. Політичні партії виступають інституційним механізмом артикуляції й агрегування інтересів різних соціальних груп. У демократичних державах вони забезпечують конкурентність і публічність політичних рішень у сфері економіки. Як зауважував Моріс Дюверже, партії є посередниками між суспільством і владою, тому їхня участь у виробленні економічної політики є показником рівня демократизації державного управління [8].

У пострадянських державах, зокрема в Україні, політичні партії переважно виконують інструментальну функцію, слугуючи не стільки носіями сталих ідеологічних доктрин, скільки організаційними механізмами впливу економічно зацікавлених груп. Олігархічні структури, використовуючи фінансове забезпечення партій та контроль над медійними ресурсами, формують значну частину політичного порядку денного. Через це вони здатні впливати на процес ухвалення державних рішень, зокрема щодо розподілу бюджетних ресурсів, параметрів податкової політики та характеру регуляторних норм, що визначають умови функціонування національної економіки.

Цей феномен детально досліджував Олександр Мотиль, який охарактеризував його як «олігархічний плюралізм», коли економічна конкуренція між великими фінансовими групами набуває політичних форм і стає частиною боротьби за владу. З одного боку, така ситуація забезпечує певну стабільність, оскільки міжелітний баланс стримує монополізацію влади. З іншого боку, надмірна економічна концентрація породжує ризики політичної корупції, зменшує прозорість прийняття рішень і підриває довіру до інститутів [10].

У глобалізованій економіці бізнесові еліти виступають транснаціональними суб'єктами, здатними впливати на політичні процеси поза межами конкретних держав. Їхній економічний потенціал, доступ до міжнародних фінансових ринків і можливість мобілізувати значні ресурси створюють умови для формування наднаціональних мереж впливу.

У таких мережах економічні інтереси нерідко стають визначальними для розроблення регіональних стратегій розвитку, що може змінювати баланс впливу між державами та приватними акторами. Відповідно, транснаціоналізація бізнесових еліт є не лише економічним феноменом, а й важливим політичним чинником, який впливає на характер прийняття рішень та формування державної політики [6].

Для України питання впливу великих корпоративних груп набуває особливої специфіки через історично сформовану олігархічну модель взаємодії бізнесу та влади. Олігархи, які володіють значними фінансовими активами та медійними ресурсами, здатні впливати на політичні партії, урядові рішення та діяльність державних інституцій. Така залежність створює ризики викривлення політичного процесу, коли пріоритети економічного розвитку формуються не на основі суспільних інтересів, а відповідно до корпоративних стратегій окремих груп. У результаті державна політика може втрачати здатність виконувати функції стратегічного планування, забезпечення конкурентного середовища та підтримки довгострокової економічної стабільності.

З огляду на це олігархічний вплив розглядається не лише крізь призму економічних диспропорцій, а й як фактор загроз національній безпеці. Політична залежність від великих бізнесових груп обмежує можливості держави реалізувати незалежну зовнішню й внутрішню політику, ускладнює проведення реформ та знижує ефективність механізмів демократичного контролю.

В умовах воєнних викликів і трансформації глобального безпекового середовища такі ризики посилюються, оскільки вразливість

політичної системи може впливати на здатність держави мобілізувати ресурси, забезпечувати стійкість економіки та зміцнювати інститути управління. Таким чином, подолання олігархічного домінування стає стратегічним завданням, необхідним для формування політично незалежної та економічно стійкої держави.

Водночас зростає роль громадянського суспільства, профспілок і медіа як суб'єктів демократичного контролю за політикою економічної безпеки. Громадянське суспільство виконує функцію горизонтального врівноваження влади, створюючи механізми публічної підзвітності. Воно формує запит на прозорість державного управління, моніторинг антикорупційної політики, участь громадськості у бюджетному процесі.

Досвід європейських країн демонструє, що інституційно сильні профспілки сприяють зниженню соціальної напруги, стабілізують економічні відносини та підвищують стійкість політичних систем. В українських реаліях профспілковий рух залишається недостатньо впливовим, однак його потенціал як чинника соціальної стабільності зростає у періоди криз [11].

Медіа як інститути політичної комунікації формують специфічний публічний простір, у межах якого відбувається артикуляція суспільних очікувань та оцінка державної економічної політики. Саме через медіапосередництво громадяни отримують інформацію про зміст владних рішень, їхню обґрунтованість і можливі наслідки для економічної системи. У такий спосіб медіа не лише транслюють факти, а й виконують функцію інтерпретації подій, впливаючи на характер суспільних дискусій та визначаючи рамки, у яких відбувається осмислення економічних процесів.

Водночас важливою складовою їхнього впливу є функція контролю над владою, що передбачає виявлення порушень, конфліктів інтересів, зловживань і корупції. Медіа, які виконують цю функцію професійно й незалежно, посилюють демократичну підзвітність, оскільки оприлюднення неправомірних дій обмежує можливість прихованого перерозподілу ресурсів або ухвалення рішень на користь вузьких груп інтересів.

Показовим прикладом є активне висвітлення українськими та міжнародними медіа роботи НАБУ, а саме «плівок Міндіча», пов'язаних із корупційною діяльністю високопосадовців, включно з членами уряду, що викликало суспільний резонанс і ініціювало політичні дискусії щодо етичності поведінки посадовців. Результати роботи антикорупцій-

них органів, висвітлені у медіа стали індикатором того, що відкритість інформаційного простору здатна стримувати зловживання владою, посилювати інституційний контроль і стимулювати державу до підвищення стандартів прозорості у прийнятті рішень.

Однак медіапростір може бути використаний як ресурс політичного домінування або маніпулятивного впливу, особливо коли він концентрується в руках олігархічних груп чи інших суб'єктів із суттєвими економічними інтересами. У таких випадках медіа перестають виконувати функцію неупередженого інформування і перетворюються на засіб політичного тиску, формування викривленої громадської думки або легітимації економічних рішень, що суперечать інтересам суспільства [5].

Саме тому інституційна незалежність, ефективні механізми регулювання медіаринку та дотримання професійних стандартів журналістики стають критично важливими елементами системи економічної безпеки. Доступ до достовірної, верифікованої інформації підвищує ефективність демократичного контролю над владою, сприяє зменшенню корупційних ризиків і забезпечує передумови для формування стійкої, легітимної та прозорої політики.

Політична відповідальність займає ключове місце у політичному вимірі економічної безпеки, оскільки саме вона слугує універсальним критерієм оцінювання результативності діяльності всіх суб'єктів політичного процесу – державних інститутів, політичних партій, бізнесових структур, медіа та громадянського суспільства. Її зміст виходить за межі формального виконання посадових обов'язків і охоплює більш широкий спектр поведінкових стандартів, пов'язаних із діями, спрямованими на досягнення суспільного блага. Політична відповідальність передбачає готовність визнавати прорахунки, реагувати на суспільні очікування та нести наслідки за неефективні або шкідливі управлінські рішення, що становить основу довіри до влади та стійкості політичних інститутів.

На думку Ганни Арендт, влада має моральну легітимність лише тоді, коли заснована на взаємній довірі і готовності діяти спільно заради загального блага. У сфері економічної безпеки це означає, що політичні актори повинні узгоджувати власні дії з довгостроковими цілями розвитку, уникати короткострокових популістських рішень і підтримувати стабільність інституцій [7].

Політична відповідальність виступає ключовою передумовою оцінювання результативності економічної політики, оскільки її ефективність визначається не лише

макроекономічними індикаторами на кшталт темпів зростання ВВП чи стабільності національної валюти. Вона проявляється також у здатності органів влади адекватно реагувати на внутрішні й зовнішні виклики, пом'якшувати прояви соціальної нерівності та забезпечувати відкритість і прозорість процесу ухвалення рішень.

У цьому контексті особливого значення набуває концепція належного врядування, яка ґрунтується на принципах верховенства права, підзвітності та залучення громадян до управлінських процесів. За відсутності політичної відповідальності економічна безпека набуває декларативного характеру, оскільки стійкість держави не може будуватися на неконтрольованій владі або кулуарних домовленостях еліт [3].

Економічна безпека як політична категорія є результатом взаємодії структур влади, інститутів ринку і суспільних механізмів контролю. Вона відображає рівень інституційної зрілості держави, якість політичних процесів і здатність суспільства до солідарних дій. У глобальному вимірі економічна безпека залежить від включеності країни у міжнародні системи торгівлі, фінансів і технологій, однак її справжня стійкість визначається внутрішньою політичною консолідацією. Саме тому варто розглядати економічну безпеку як не лише економічне, а й політичне благо, що формує основу для стабільності, розвитку і суверенітету.

Політичні ресурси економічної безпеки становлять фундамент спроможності держави підтримувати стабільність, передбачуваність і стійкість економічної системи за умов комплексних внутрішніх та зовнішніх загроз. Аналіз економічної безпеки з позицій політичної науки виходить за межі суто матеріальних чи фінансових параметрів і включає ширший спектр чинників, пов'язаних із функціонуванням політичної влади. Її рівень визначається якістю політичного управління, мірою суспільної довіри до державних інститутів, стабільністю інституційного середовища та легітимністю політичної влади, що разом формують здатність держави забезпечувати цілісність і ефективність економічної системи.

Легітимність влади є одним із ключових політичних ресурсів стійкості економіки. Вона визначає ступінь суспільного прийняття політичного порядку і готовність громадян та бізнесу підкорятися державним рішенням без примусу. Легітимна влада створює умови, за яких навіть непопулярні економічні реформи сприймаються суспільством як необхідні [1].

Довіра як політичний ресурс відіграє роль не менш значущу, ніж легітимність. У країнах

з високим рівнем міжособистісної та інституційної довіри економічні суб'єкти менше витрачають ресурсів на контроль, юридичне забезпечення і страхування, що знижує трансакційні витрати і підвищує конкурентоспроможність. Довіра між бізнесом і державою, між урядом і громадянами створює сприятливий клімат, стимулює податкову дисципліну і сприяє економічній стабільності. У протилежному випадку низький рівень довіри веде до поширення тіньової економіки, ухилення від сплати податків і підриву фінансової бази держави [2].

Довіра та легітимність функціонують у взаємозалежному й динамічному процесі політичного управління. Послідовність, прозорість і передбачуваність державних рішень формують політичну культуру відповідальності, що сприяє зміцненню суспільної довіри.

Політичний капітал, який проявляється у формі довіри громадян до інститутів влади, накопичується завдяки стабільній символічній взаємодії між державою та суспільством. Наявність такого капіталу дає змогу політичній владі трансформувати його в економічну стабільність шляхом підвищення інституційної спроможності та ефективної мобілізації колективних ресурсів.

Висновки. Економічна безпека держави має виразний політичний вимір і формується під впливом як формальних інститутів влади, так і неформальних мереж впливу, насамперед олігархічних структур та медіавласності. Ефективність економічної політики значною мірою залежить від здатності держави забезпечувати верховенство права, політичну відповідальність, підзвітність і прозорість рішень.

Особливу роль відіграють медіа, які, будучи інструментом контролю над владою, здатні як зміцнювати економічну безпеку через викриття корупційних практик, так і підривати її у разі концентрації у руках приватних груп інтересів. Дослідження підтвердило, що олігархізація, політична фрагментація та нестійкість інститутів є ключовими загрозами для політичної та економічної стабільності України.

Крім того, встановлено, що рівень економічної безпеки визначається якістю політичного управління, легітимністю влади та довірою громадян до державних інститутів. Лише держава зі стійкими демократичними механізмами, незалежними медіа та ефективною системою контролю здатна протидіяти економічним ризикам, посилювати регуляторну спроможність і забезпечувати стратегічний розвиток. Посилення політичної відповідальності, інституційної автономності

та медійної незалежності є необхідними умовами формування суверенної та стійкої економічної системи в Україні.

Перспективними напрямками подальших наукових розвідок є поглиблене вивчення механізмів взаємодії між державою, бізнесом і медіа в контексті економічної безпеки, аналіз транснаціональних мереж впливу на

українську політику, а також дослідження ефективності антикорупційних інституцій та їхнього впливу на підвищення політичної відповідальності. Значний потенціал мають порівняльні дослідження моделей політичної економії у країнах, які успішно подолали олігархічну залежність, що дозволить адаптувати їхній досвід до українських умов.

Література:

1. Карашук А., Карашук М. Легітимність державної влади в сучасній Україні. *Politology bulletin*. 2024. № 93. С. 124–137. URL: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2024.93.124-137>
2. Остапенко М., Бунгеа Л. Довіра до влади як ресурс розвитку суспільства. *Регіональні студії*. 2023. № 35. С. 16–21. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.35.2>
3. Принципи належного урядування на сучасному етапі розвитку людства: категоризація та концептуалізація / С. В. Свірко та ін. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 3(109). С. 74–90. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-3\(109\)-74-90](https://doi.org/10.26642/ema-2024-3(109)-74-90)
4. Проблемні аспекти впровадження антикорупційних практик у публічному секторі / І. Семенець-Орлова та ін. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. № 2(78). С. 169–175. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2\(78\)-25](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2(78)-25)
5. Рахманов О. Феномен олігархізації політичної влади в Україні: від піднесення до занепаду¹. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 2022 (4). С. 30–45. URL: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.030>
6. Сімахова А. О., Грицик Т. О. Сучасна транснаціоналізація економіки України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 4(98). С. 64–68. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-4\(98\)-64-68](https://doi.org/10.26642/ema-2021-4(98)-64-68)
7. Arendt H. The imperialist character. *The review of politics*. 1950. Т. 12, № 3. С. 303–320. URL: <https://doi.org/10.1017/s0034670500046994>
8. Duverger M. Political parties, their organization and activity in the modern state. 2-ге вид. London : Methuen, 1959. 439 с.
9. Kalyuzhna N., Khodzhaian A., Baron I. Economic security of Ukraine under the destructive influence of exogenous determinants. *Naukovyi visnyk natsionalnoho hirnychoho universytetu*. 2023. № 2. С. 161–170. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-2/161>
10. Motyl A. J. Can Ukraine have a history?. *Problems of Post-Communism*. 2010. Т. 57, № 3. С. 55–61. URL: <https://doi.org/10.2753/ppc1075-8216570305>
11. Rosetti N. Do European trade unions foster social solidarity? Evidence from multilevel data in 18 countries. *Industrial relations journal*. 2019. Т. 50, № 1. С. 84–101. URL: <https://doi.org/10.1111/irj.12242>
12. Stiglitz J. Interest rates, risk, and imperfect markets: puzzles and policies. *Oxford review of economic policy*. 1999. Т. 15, № 2. С. 59–76. URL: <https://doi.org/10.1093/oxrep/15.2.59>

Дата надходження статті: 10.11.2025

Дата прийняття статті: 09.12.2025

Опубліковано: 22.12.2025